

**WYŻSZA SZKOŁA EKONOMICZNA
W STALOWEJ WOLI**

Scientific and pedagogical internship

**MODERN METHODS OF ORGANIZATION
OF THE EDUCATIONAL PROCESS FOR STUDENTS
OF ECONOMIC SPECIALTIES IN UKRAINE
AND EU COUNTRIES**

Poland, Stalowa Wola
July 31-10 September, 2020

УДК 378.091(477+4)

M 77

«Modern Methods of Organization of the Educational Process for Students of Economic Specialties in Ukraine and EU Countries» : scientific and pedagogical internship, which was organised by Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Stalowej Woli for economists, which was organized by Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Stalowej Woli for economists of Ukrainian universities on July 31-10 September 2020 in Stalowa Wola, Poland.

HEAD OF ORGANISING COMMITTEE

Dr Małgorzata Korecka – rector Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Stalowej Woli

The scientific and pedagogical internship was organized and held with the support of Association of International Educational and Scientific Cooperation (<http://aiesc.com.ua>).

© Wyższa Szkoła Ekonomiczna
w Stalowej Woli, 2020

CONTENT

Довба І.В. МОДЕЛЬ ФАКТОРІВ СПРИЯННЯ ІННОВАЦІЙНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	4
Ємцев В.І. ПРОБЛЕМИ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ.....	9
Канаш А.Є. АКТУАЛЬНІ ЧИННИКИ ПОСИЛЕННЯ КОНКУРЕНТНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	12
Каткова Н.В. КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ.....	16
Козак Г. О. ОСОБЛИВОСТЯМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	21
Левкулич В.В. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ ІНДУСТРІЇ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ	25
Ліповська-Маковецька Н.І. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ У ГАЛУЗІ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.....	29
Попик М.М. ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГОТЕЛЬНО- РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ	33
Чичун В.А. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ В ОРГАНІЗАЦІЇ.....	37
Штапаук Г. П. УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-МАРКЕТОЛОГІВ.....	39

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Попик М.М.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри туристичної
інфраструктури та готельно-ресторанного господарства
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

м. Ужгород, Україна

Діяльність фахівця готельно-ресторанного бізнесу в сучасних умовах неможлива без застосування різноманітних методів досліджень у процесі виконання професійних функцій. Науково-дослідницька робота передбачає проведення комплексних досліджень ринку готельно-ресторанних послуг, розробки і впровадження інновацій у діяльність готелів, інших закладів розміщення і об'єктів громадського харчування, оцінки ефективності інновацій у сфері готельно-ресторанного бізнесу (ГРБ), прогнозування перспектив діяльності закладу та досліджуваної сфери в цілому. Відтак актуалізується питання формування дослідницьких умінь фахівців ГРБ, володіння якими забезпечує розвиток їх дослідницького мислення, чіткого уявлення про основні професійні завдання і способи їх вирішення з використанням сучасних технологій збору інформації, обробки та інтерпретації отриманих експериментальних і емпіричних даних.

Різні аспекти досліджуваного питання висвітлювалися в працях вітчизняних і зарубіжних учених (Р. Барнета, В. Горфінкеля, Р. Гріннела, І. Гончарової, О. Косенка, Т. Мишковської, К. Марлоу, Т. Попадюк, Г. Роджерса, Д. Фрімана, Г. Цехмістрової та ін.). Проте проблема формування дослідницьких умінь фахівців ГРБ поки що не була предметом глибокого дослідження, що зумовило вибір теми наукового пошуку.

Перш ніж розглянути сутність дослідницьких умінь, відзначимо, що уміння – це заснована на знаннях і навичках готовність людини виконувати певну діяльність у мінливих умовах її перебігу [1, с. 371; 2]. Володіючи вміннями, людина здатна оптимально вибудувати стратегію діяльності, підбираючи раціональні прийоми виконання дій, відповідно до поставленої мети.

Підкреслимо, що вміння характеризуються певними властивостями, параметрами, до яких зазвичай відносять: усвідомлення, узагальнення,

продуктивність і динамізм. Усвідомленість є основною характеристикою уміння, а показником усвідомленості засвоєння дій може служити уміння правильно аргументувати і обґрунтувати свої дії, визначити їх чітку послідовність. Узагальненість проявляється у виборі способів виконання дії відповідно до змін умов діяльності, іншими словами – це є гнучкість, самостійність дій. Правда, варто зауважити, що вибір способів реалізації дії може вирізнятися гнучкістю, самостійністю, але не завжди бути оптимальним. Продуктивність уміння дозволяє не просто відтворювати засвоєні дії, а й знаходити більш ефективні рішення застосування сформованих умінь і навичок. Динамізм забезпечує можливість удосконалення вміння, перехід його на більш високий рівень розвитку.

Щодо визначення поняття «дослідницькі вміння», то воно тлумачиться, з одного боку, як властивість індивіда, яка характеризує його здатність до пошуково-перетворюючої діяльності, а з іншого, як його здатність здобувати нові знання, уміння і навички, які сприяють його професійному розвитку і саморозвитку [3].

Узагальнення результатів наукових розвідок учених щодо деяких аспектів науково-дослідницької діяльності фахівців різних професійних сфер (Т. Брикова, Є. Криволапов, О. Терешкін, І. Чуєва, В. Шейко), виокремимо низку дослідницьких умінь, якими повинні володіти, на нашу думку, фахівці ГРБ: методологічні (постановка проблеми, виявлення і розв'язання суперечностей, висування гіпотези, визначення та застосування методів та дослідницького інструментарію вирішення проблеми), інформаційно-аналітичні (пошук інформації з різних джерел, узагальнення, аналіз, синтез, презентація інформації у відповідному форматі, оцінювання інформаційного продукту); системно-інформаційні (вміння застосовувати інформаційно-комунікаційні технології загального призначення, спеціалізовані програмні засоби математико-статистичної обробки і аналізу результатів досліджень, програмні засоби), технічні (вміння структурувати матеріал і фактичні дані, оформляти результати дослідження згідно вимог, презентувати їх); проєктивні (вміння розробляти проєкти, впроваджувати їх у діяльність готелів і ресторанів, оцінювати наслідки реалізації), прогностичні (вміння прогнозувати і моделювати розвиток подій, процесів, які відбуваються в ГРБ; оцінювати наслідки впровадження результатів досліджень за допомогою екстраполяції досягнутого стану на перспективу), організаційні (вміння планувати дослідження, організувати його, аналізувати і контролювати результати), комунікативні (вміння вести дискусію, відстоювати власну позицію, встановлювати ділові взаємовідносини з колегами в процесі фахової діяльності).

Формування дослідницьких умінь майбутніх фахівців ГРБ у закладі вищої освіти – це складний, неперервний процес, який передбачає застосування низки форм, методів і технологій науково-дослідницької діяльності, а також реалізацію певних педагогічних умов.

Вивчення результатів наукових розвідок з цього питання (Н. Боднар, Л. Безкорвайна, А. Віндюк, В. Дерій, В. Доценко, О. Повідайчик та ін.), а також власного досвіду дозволило визначити деякі аспекти дослідницької підготовки фахівців ГРБ [4].

Так, науково-дослідницька підготовка відбувається в процесі вивчення дисциплін соціально-гуманітарного блоку («Вступ до спеціальності», «Філософія», «Маркетинг готельно-ресторанного підприємства», «Аналіз діяльності підприємств готельно-ресторанного господарства», «Проектування об'єктів готельно-ресторанного господарства»), курсів дослідницького спрямування («Основи наукових досліджень», «Вища математика», «Інформаційні системи та технології в готельно-ресторанному сервісі») і під час практики студентів («Вступ до фаху», «Готельно-ресторанний бізнес», «Планування та організація готельно-ресторанного бізнесу», «Переддипломна практика»). Підкреслимо, що навчальний процес будується з дотриманням принципів: загальних (фундаментальності, системності і цілісності, діалектичної єдності теоретичних і емпіричних знань про дійсність, науковості, наступності, диференціації і індивідуалізації) і специфічних (самостійного вибору студентами напряму науково-дослідницької діяльності, інтеграції змісту дисциплін навчального плану і наукових досліджень, регіоналізації, професійно-контекстної теоретичної і практичної підготовки до науково-дослідницької діяльності, соціально-педагогічного супроводу і психолого-педагогічної підтримки).

Найбільш ефективними при цьому є такі форми навчання, як: лекції (проблемна, конференція, провокація, дискусія, круглий стіл), семінари (бесіда, брифінг, диспут, ділова гра), практичні заняття, індивідуальна, групова робота, консультація, підготовка реферату, курсової, бакалаврської, магістерської роботи, наукової статті, спільна публікація викладача і студента. Серед методів формування дослідницьких умінь визначено: анування текстів, ведення щоденника практики, аналітичне інтерв'ю, інформаційний пошук, виконання дослідницьких завдань, творчих робіт, обговорення результатів досліджень, проведених провідними інститутами. Ефективними технологіями є: проблемного, диференційованого, концентрованого навчання, розвитку критичного мислення, проектні, ігрові, тренінгові, портфоліо, кейсів, ситуації успіху. Основними засобами навчання є: навчально-методичні комплекси дисциплін; нормативні

документи; засоби інформаційно-комунікаційних технологій (мультимедіатехнології, аудіо- і відео фрагменти ситуацій для аналізу, пошукові системи, система Moodle, офісні додатки). Позааудиторна діяльність передбачає зустрічі з фахівцями ГРБ, науковий гурток, студентське наукове товариство, екскурсія, ворк-шоп, стажування (в тому числі й зарубіжному ЗВО), літня школа, конференція, семінар, круглий стіл, масові акції, волонтерська робота, олімпіада, конкурс наукових робіт, тренінг, майстер-клас, участь у проектах та ін.

Ефективність науково-дослідницької підготовки майбутніх фахівців ГРБ забезпечується реалізацією таких педагогічних умов, як: формування мотивації студентів до науково-дослідницької діяльності; залучення до НДД здобувачів вищої освіти з перших курсів; забезпечення науково-дослідницького змісту дисциплін фундаментальної, професійної та практичної підготовки майбутніх фахівців ГРБ; застосування інформаційно-комунікаційних технологій в процесі науково-дослідницької підготовки фахівців готельно-ресторанної справи.

Таким чином, у сучасних умовах простежується необхідність переорієнтації освітньої політики на підготовку фахівця з високим рівнем сформованості дослідницьких умінь. Важливою умовою реалізації цього завдання є залучення студентів до науково-дослідницької діяльності, починаючи з першого року навчання у закладі вищої освіти.

Література:

1. Психологічна енциклопедія / упоряд. О.М. Степанов. Київ: «Академвидав», 2006. 424 с.
2. Мишковська Т. Д. Формування дослідницько-педагогічних умінь студентів в умовах модульної організації процесу навчання: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / ЧНУ. Чернівці, 1999. 322 с.
3. Буднік С. Навчально-дослідницькі уміння: сутнісно-структурний аналіз. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Професійна освіта. 2013. № 7. С. 130–133.
4. Повідайчик О.С. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до науково-дослідницької діяльності: Дис. докт. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Тернопіль, ТНПУ. 2019. 570 с.

Scientific edition

**MODERN METHODS OF ORGANIZATION
OF THE EDUCATIONAL PROCESS FOR
STUDENTS OF ECONOMIC SPECIALTIES IN
UKRAINE AND EU COUNTRIES**

Layout : Ivanna Polianska

Cover design: Kateryna Shanta

*Signed for printing 30.09.2020 p. Size 60x84/16 Offset Paper.
Font Cambria. Conventional printed sheets 2,6. Number of copies 100.
Order. № 996*